

Samanta
Šenon

PRIORAT
NARANDŽINOG
DRVETA

S engleskog prevela
Zvezdana Šelmić

Čarobna
knjiga

Napomena autorke

Fiktivne zemlje u *Prioratu narandžinog drveta* nadahnute su događajima i legendama iz različitih delova sveta. Ništa od toga nije zamišljeno kao verna slika bilo koje zemlje ili kulture u bilo kom trenutku istorije.

I

Drevne priče

I vidjeh anđela gdje silazi s neba,
koi imaše ključ od bezdana i verige velike u ruci svojoj.
I uhvati aždahu, staru zmiju, koja je đavo i sotona,
i sveza je na hiljadu godina.
I u bezdan baci je, i zatvori je, i zapečati nad njom, da više ne
prelašćuje naroda, dok se ne navrši hiljada godina.

Otkrivenje, 20:1–3¹

¹Prevod Vuka Stefanovića Karadžića (Prim. prev.)

1.

Istok

Tuđinac je izašao iz mora poput vodenog duha, bosonog i pun ožiljaka od putovanja. Teturao se kao pijan kroz lavirint magle koja je obavijala Seiki poput paučine.

Drevne priče govore su o vodenim duhovima osuđenim da žive u tišini. Da su im se jezici smežurali, kao i koža, tako da im kosti obavija samo morska trava. Da vrebaju u senkama, čekajući da odvuku nekog neopreznog u srce Ambisa.

Tane se još od malih nogu nije plašila tih priča. Sada je držala pred sobom svoj blistavi bodež, zakrivljen poput osmeha, i netremice gledala obris u tami.

Kad ju je pozvao, trgla se.

Oblaci su propustili mesečinu koju su dotle skrivali. Dovoljno da vidi ko je pred njom. I da on vidi nju.

To nije bio duh, već stranac. Videla ga je i to nije mogla da izbriše.

Bio je izgoreo od sunca, s kosom nalik na slamu i mokrom bradom. Krijumčari su ga sigurno ostavili u vodi i rekli mu da ostatak puta pliva. Bilo je jasno da ne zna njen jezik, ali ona je razumela dovoljno njegovog i shvatila je da je moli za pomoć. Da želi da vidi glavnokomandujućeg Seikija.

Srce joj se zgrčilo u pregršt grmljavine. Nije se usuđivala da progovori, jer ako bi pokazala da razume njegov jezik, to bi stvorilo vezu između njih i odala bi se. Odala bi činjenicu da, kao što je ona sada svedok njegovog zločina, tako je i on svedok njenog.

Trebalo je da ostane u izolaciji. Bezbedna iza zidova Južne kuće, spremna da ustane, pročišćena, u jutro najvažnijeg dana u svom životu. Sada je bila okaljana. Neizbrisivo uprljana. A sve to zato što je želela

da još jednom zagnjuri u more pre Dana biranja. Pričalo se da veliki Kviriki više voli one koje imaju petlju da se iskradu i potraže talase dok su u izolaciji. Umesto toga, poslao joj je ovu strahotu.

Čitavog života je imala i previše sreće.

Ovo joj je sad kazna.

Držala je tuđina na odstojanju preteći mu bodežom. Suočen sa smrću, počeo je da drhti.

U umu su joj se kovitlale mogućnosti, svaka strašnija od prethodne. Ako preda ovog tuđinca vlastima, moraće da prizna da je izašla iz izolacije.

Dan biranja neće moći da se nastavi. Poštovani guverner Hisana – ove provincije Seikija – neće dozvoliti da bogovi uđu na mesto koje je možda zagađeno crvenom boleštinom. Možda će proći nedelje dok grad ne bude proglašen bezbednim, a dotle će se zaključiti da stranac koji je stigao predstavlja loš znak i da će kadeti iz sledeće generacije, a ne njene, dobiti priliku da postanu jahači. Tako bi izgubila sve.

Nije mogla da ga prijavi. Nije mogla ni da ga ostavi. Ako zaista ima crvenu boleštinu, ako ga pusti da luta naokolo, ugroziće čitavo ostrvo.

Ostala je samo jedna mogućnost.

Umotala je glavu trakom od tkanine kako joj ne bi dahom preneo bolest. Šake su joj se tresle. Kad je završila, pošla je s njim od crnog peska plaže kroz grad, držeći se onoliko blizu koliko se usuđivala, pritiskajući mu leđa nožem.

Hisan je bio lučki grad i nikad nije mirovao. Provela je tuđinca kroz noćne tržnice, pored hramova izdeljanih od naplavljenog drveta, ispod nizova plavih i belih svetiljki okačenih u čast Dana biranja. Zarobljenik je sve to čutke gledao. Tama mu je zaklanjala lice, ali povremeno bi ga lupnula nožem pljoštimice po glavi kako bi je sagnuo. Sve vreme ga je držala što dalje od drugih ljudi.

Setila se kako da ga izoluje.

Kraj rta se nalazilo veštačko ostrvo. Zvalo se Orisima i predstavljalo je zanimljivost za lokalno stanovništvo. Trgovačka ispostava nastala je

radi smeštaja šačice trgovaca i učenjaka iz Slobodne države Mentendon. Osim Lakustrinima, koji su se nalazili s druge strane rta, samo je još Mentima bilo dozvoljeno da nastave trgovinu u Seikiju kad se ostrvo odvojilo od sveta.

Orisima.

Tamo će odvesti tuđinca.

Most ka trgovačkoj ispostavi, osvetljen bakljama, čuvali su naoružani stražari. Samo je malom broju Seikinaca bilo dozvoljeno da odlaze tamo, a ona nije spadala među njih. Jedini drugi put kroz ogradu bila je kapija pristana, koja se otvarala jednom godišnje radi prijema robe s mentskih brodova.

Tane je povela tuđinca do kanala. Nije mogla da ga lično uvede na Orisimu, ali znala je ženu koja će to moći. I koja će tačno znati gde da ga sakrije u trgovačkoj ispostavi.

Niklajs Roz odavno nije imao posetioce.

Upravo je dozvolio sebi malo vina – nauštrb svog bednog sledovanja – kad je začuo kucanje na vratima. Vino mu je bilo jedno od retkih preostalih zadovoljstava u životu i bio je obuzet udisanjem arome i uživanjem u onom zlatnom trenutku pre prvog gutljaja.

A sad su ga prekinuli. Naravno. Uzdahnuo je i pridigao se, stenjući zbog iznenadnog bola u članku. Giht se ponovo vraćao da ga muči.

Ponovo kucanje.

„O, umukni”, promrmrljao je.

Kiša je dobovala po krovu dok je pružao ruku da uzme štap. Šljivova kiša, tako su je Seikinci zvali u ovo doba godine, kad je vazduh bio gust i vlažan kao oblak a voće dozrevalo na drveću. Othramao je preko ponjava, poluglasno psujući, i otvorio vrata na širinu prsta.

Napolju, u mraku, stajala je žena. Tamna kosa padala joj je do pojasa i imala je na sebi ogrtač prošaran cvetićima soli. Od kiše ne bi mogla toliko da se pokvasi.

„Dobro veče, učeni doktore Roze”, rekla je.

Niklajs je podigao obrve. „Nimalo ne volim posete u ovo doba. Niti u bilo koje doba.” Trebalo je da se nakloni, ali nije imao razloga da ostavlja lep utisak na nepoznatu ženu. „Kako znaš moje ime?”

„Rečeno mi je.” Nije bilo dodatnog objašnjenja. „Sa mnom je jedan vaš zemljak. Ostaće noćas kod vas, a ja ću ga preuzeti sutra u sumrak.”

„Jedan moj zemljak.”

Žena je malo okrenula glavu. Od obližnjeg drveta odvojila se senka.

„Krijumčari su ga doveli na Seiki”, nastavila je žena. „Sutra ću ga odvesti kod poštovanog guvernera.”

Kad je prilika stupila na svetlo iz kuće, Niklajsa je obuzela jeza.

Muškarac zlatne kose, jednako mokar kao žena, stajao mu je na pragu. Muškarac kojeg nikad nije video na Orisimi.

U trgovačkoj ispostavi živelo je dvadesetoro ljudi. Svima je znao lice i ime. I nijedan mentski brod neće doći, dovozeći pridošlice, još duže vreme.

A ovo dvoje su nekako stigli neprimećeni.

„Ne.” Niklajs ju je netremice gledao. „Sveti, ženo, da li to pokušavaš da me uvučesh u nekakvo krijumčarenje?” Ščepao je ivicu vrata. „Ne smem da krijem uljeza. Ako iko sazna...”

„Jednu noć.”

„Jednu noć, jednu godinu – svejedno bi nam odrubili glave. Zbogom.”

Kad je pokušao da zatvori vrata, žena je gurnula lakat u otvor.

„Ako uradiš ovo”, rekla je, sada toliko blizu da je Niklajs mogao da joj oseti dah, „bićeš nagrađen srebrom. Onoliko koliko možeš da poneseš.”

Niklajs Roz je oklevao.

Srebro jeste bilo primamljivo. Igrao je previše karata u pijanstvu sa stražarima i dugovao im je više nego što će uspeti da zaradi za života. Do sada je uspevao da odugovlači obećavajući dragulje iz sledeće mentske pošiljke, ali dobro je znao da, kada brod dođe, neće doneti ni jedan jedini dragi kamen. Ne za takve kao što je on.

Mlađa verzija njega nagovarala ga je da prihvati ponudu, makar uzbuđenja radi. Pre nego što je starija, mudrija verzija uspeła da se uplete, žena se odmakla.

„Vratiću se sutra uveče”, rekla je. „Pazi da ostane neprimećen.”
„Čeka?”, siknuo je za njom, obuzet besom. „Ko si ti?”

Već je nestala. Niklajs je pogledao na ulicu, besno gundajući, i povukao uplašenog čoveka da uđe.

Ovo je suludo. Ako njegovi susedi shvate da krije uljeza, biće izveden pred veoma besnog glavnokomandujućeg, koji nije nimalo poznat po milostivosti.

A evo ga ovde.

Zaključao je vrata. Uprkos vrućini, pridošlica je drhtao na ponjavi. Maslinasta koža na obrazima bila mu je opečena, plave oči zakrvavljene od soli. Samo da bi sebe umirio, Niklajs je našao ćebe koje je doneo iz Mentendona i pružio ga čoveku, koji ga je primio bez reči. Imao je potpuno pravo što je bio uplašen.

„Odakle si došao?”, upitao je Niklajs kruto.

„Žao mi je”, šapnuo je gost. „Ne razumem. Da li govoriš seikinski?”
Iniski. Odavno nije čuo taj jezik.

Niklajs je nastavio na njemu. „To nije bio seikinski, nego mentski. Mislilo sam da si odatle.”

„Ne, gospodine. Ja sam iz Askalona”, odgovorio je ovaj plašljivo. „Mogu li da pitam za vaše ime? Pošto treba da vam zahvalim što ste me primili.”

Tipično iniski. Učtivost pre svega. „Roz”, kratko je rekao Niklajs. „Doktor Niklajs Roz. Lekar. Osoba čiji život trenutno ugrožavaš svojim prisustvom.”

Mladić ga je zaprepašćeno gledao.

„Doktor...” Progutao je knedlu. „Doktor Niklajs Roz?”

„Čestitam, dečko. Morska voda ti nije oštetila sluh.”

Gost je drhtavo udahnuo. „Doktore Roze”, rekao je, „ovo je božanska promisao. Činjenica da me je Vitez Družbe doveo kod *vas*, od svih ljudi...”

„Mene.” Niklajs se namrštio. „Da li se poznajemo?”

Pokušavao je da se seti vremena provedenog u Inisu, ali bio je siguran da ovu osobu nikad nije video. Osim ako u tom trenutku nije bio pijan, naravno. U Inisu je često bio pijan.

„Ne, gospodine, ali prijatelj mi je rekao vaše ime.” Čovek je rukavom brisao lice. „Bio sam siguran da ću umreti na moru, ali pogled na vas vratio me je u život. Hvala Svetom.”

„Tvoj svetac nema moći ovde”, mrmljao je Niklajs. „E sad, kako se zoveš?”

„Sulijard. Trijam Sulijard, gospodine, vama na usluzi. Bio sam paž u domaćinstvu Njenog veličanstva Sabran Beretnet, kraljice Inisa.”

Niklajs steže zube. To ime je u njemu probudilo gnev belog usijanja.

„Paž.” Seo je. „Da li se Sabran umorila od tebe, kao što se umori od svih svojih podanika?”

Sulijard se nakostrešio. „Ako uvredite moju kraljicu, ja ću...”

„Šta ćeš ti?” Niklajs ga je gledao preko ivice naočara. „Možda bi trebalo da te zovem Trijam Glupijard. Da li imaš ikakvu predstavu šta ovde rade sa strancima? Da li te je Sabran poslala kako bi umro naročito bolnom smrću?”

„Njeno veličanstvo ne zna da sam ovde.”

Zanimljivo. Niklajs je nasuo i njemu čašu vina. „Evo”, progundao je. „Iskapi.”

Sulijard je poslušno ispicio.

„Dobro, gosparu Sulijarde, ovo je sad važno”, nastavio je Niklajs. „Koliko ljudi te je videlo?”

„Naterali su me da plivam do obale. Prvo sam stigao do zatona. Pesak je bio crn.” Sulijard se stresao. „Našla me je neka žena i dovela me je u ovaj grad preteći mi nožem. Ostavila me je samog u štali... onda se pojavila druga žena i naredila mi da idem za njom. Odvela me je do mora, pa smo zajedno plivali dok nismo stigli do pristana. Na kraju se nalazila kapija.”

„I bila je otvorena?”

„Da.”

Žena mora da je poznavala nekog stražara. Sigurno je zamolila da ostave kapiju pristana otvorenu.

Sulijard je trljao oči. Od plovidbe morem je ogrubeo, ali Niklajs je sad video da je veoma mlad, možda nije ni dvadesetu uzeo.

„Doktore Roze”, rekao je. „Došao sam ovamo poslom od ogromne važnosti. Moram da govorim sa...”

„Ovde moram da te prekinem, gosparu Sulijarde”, presekao ga je Niklajs. „Ni najmanje me ne zanima zašto si ovde.”

„Ali...”

„Koji god da su tvoji razlozi, došao si ovamo bez dopuštenja bilo kakve vlasti, što je veoma glupo. Ako te zapovednik straže nađe i odvuče na isleđivanje, želim da budem u stanju da najiskrenije kažem kako nemam nikakvu predstavu zašto si se pojavio na mom pragu u gluvo doba noći, ubeđen da ćeš biti dočekan dobrodošlicom i pušten u Seiki.”

Sulijard je treptao. „Zapovednik?”

„Seikinski službenik zadužen za ovaj plutajući otpad, mada on sebe smatra nekim nižim božanstvom. Da li barem znaš kakvo je ovo mesto?”

„Orisima, poslednja trgovačka ispostava Zapada na Istoku. Njeno postojanje mi je dalo nadu da bi glavnokomandujući pristao da me vidi.”

„Veruj mi”, gundao je Niklajs, „Pitosu Nadama ni pod kakvim okolnostima ne bi pustio na svoj dvor nekog uljeza. Ako te se dokopa, jedino što će uraditi biće da te pogubi.”

Sulijard je ćutao.

Niklajs je za trenutak pomislio da kaže gostu kako njegova spasiteljka namerava da se vrati po njega, možda da obavesti vlasti o njegovom dolasku. Odlučio je da to ne učini. Sulijard bi se možda uspaničio i pokušao da pobjegne, a nije imao kuda da beži.

Sutra. Sutra će otići odavde.

Baš tada začuli su se glasovi napolju. Koraci su klepetali po drvenim stepenicima drugih kuća. Osetio je grč u trbuhu.

„Sakrij se”, rekao je i zgrabio štap.

Sulijard se brzo zavukao iza paravana. Niklajs je drhtavim rukama otvorio vrata.

Pre više vekova prvi glavnokomandujući Seikija potpisao je Veliki edikt i zatvorio ostrvo za pristup svima osim Lakustrinima i Mentima kako bi zaštitio stanovništvo od zmajske kuge. Čak i pošto je kuga posustala, izdvojenost se nastavila. Svaki uljez koji bi stigao bez dozvole bio je osuđen na smrt. Kao i svako ko mu pomaže.

Na ulici nije bilo stražara, ali video je da su se neki susedi okupili. Prišao im je.

„Šta se ovo dešava, tako vam Galijana?“, upitao je kuvara, koji je gledao nekuda iznad njihovih glava, zijajući toliko da bi leptir mogao da mu uleti u usta. „Predlažem ti da ubuduće više ne koristiš taj izraz lica, Harolte. Ljudi bi mogli pomisliti da si malouman.“

„Pogledaj, Roze“, šapnuo je kuvar. „Pogledaj!“

„Nadam se da je to neki...“

Zaćutao je kad je video.

Nad ogradom Orisime bila je nadnesena ogromna glava. Pripadala je stvorenu načinjenom od dragulja i mora.

S krljušti se dizala para – krljušti od mesečevog kamena, toliko blistavih da su izgledale kao da sijaju iznutra. Na svakoj se presijavao sloj kapljica nalik na dragulje. Svako oko bilo je plamena zvezda, a svaki rog zgusnuta živa, blistava pod bledom mesečinom. Stvorenje se kretalo elegantno poput pantljike, pored mosta pa uvis, blistavo i bešumno kao papirni lampion.

Zmaj. Dok se uzdizao iznad Hisana, i drugi su izlazili iz vode, ostavljajući za sobom ledenu izmaglicu. Niklajs pritisnu dlanom grudi da umiri srce.

„Dobro, šta“, mrmljao je, „oni rade ovde?“